

Dire lo passat en occitan : entre descripcions e prescripcions de l'emplec del passat simple e del passat compausat

Myriam Bras, Joan Sibille, Marianne Vergez-Couret
CLLE-ERSS, UMR 5263, CNRS & Universitat Tolosa Joan Jaurès

L'occitan coneis una opausicion aspectuala fòrta entre las valors de *perfach* e de *preterit* associadas al Passat Compausat e al Passat Simple. Propausam d'estudiar los diferents emplecs d'aqueles dos paradigmes verbals¹ a partir de donadas atestadas trachas de la basa de tèxtes occitans BaTelÒc (Bras & Thomas 2011, Vergez-Couret & Bras 2014). L'analisi serà menada a partir d'una tièra de critèris definitis d'après d'enquistas de terren fachas entre 2004 e 2014 en Naut Carcin e en Roergue (Sibille 2014) et que metrem a l'espròva de las donadas contengudas dins BaTelÒc.. Aquí los critèris :

- (a) Ancoratge dins lo present (valor aspectuala de *perfach* o d'estatiu resultatiu) :
L'ostal l'ai pas mai, l'ai vendut.
Tres setmanas après los Alemands l'avián presa, es pas tornada.
Soi nascuda a Solòmes
A perdut un bras
Es mòrt
Ara qu'ai manjat, soi sadol.
- (b) Marcatge de l'anterioritat del procès d'una subordinada per rapòrt a lo de la principala :
Quand a manjat, fa prangièra.
- (c) Referéncia a un procès que s'es debanat dins la jornada :
L'ai vist de matin vs. Lo vegèri ièr
- (d) Referéncia a un procès qu'es situat dins un periòde de temps qu'es pas acabat (o al contrari acabat) al moment de l'enonciacion (notadament correlacion amb los deïctics temporals *aqueste*, *aquel*) :
Aqueste mes a plan plegut, lo mes passat pleguèt pas tant.
Augan n'avèm pas ajudas plassas noses. Antan n'agèrem mai.
Aqueste còp se n'es ocupat . Aquel còp se n'ocupèt pas.

Mantenem dins un primièr temps una distinccion entre (c) et (d). Volèm verificar, mercés a l'analisi de las donadas atestadas dins BaTelÒc, se lo critèri (c) es pertinent o s'es pas un cas particular de (d).

---

¹ A la seguida de Fleishman (1983), causissèm de nomenar aqueles paradigmes en fasent referéncia a la forma (simpla/compausada) e non a la valor semantica (*preterit*, *perfach*, etc.).

(e) Ancoratge dins lo passat (valor de preterit pel Passat Simple, temps tipic del raconte), notadament en preséncia d'un complement de temps que situís lo procès a un moment determinat del passat :

Vendèri l'ostal n'a dos ans.

Un ser, diguèt al paire que se'n voliá anar.

Daissarem de costat la valor incoativa o de desvelament del Passat Simple, coneguda jol nom de « preterit apocaliptic » (Sauzet 2005 e inedit) :

*Tre que la prima arribèt, los arbres **verdegèron**.*

*L'òme sortiguèt de l'ostal e **foguèt** sens camisa.*

Aquesta valor es en defòra del camp de l'estudi, donat que dins aquel cas lo Passat Simple s'opausa a l'Imperfach e non pas al Passat Compausat.

Propausam de traire de BaTelÒc un ensemble d'ocuréncias del Passat Simple et del Passat Compausat, de las analizar a partir d'aquela grasilha, e de nos apevar tanben sus d'analisi dels tempes verbals en linguistica generala que siá dins una amira semantica logica (Reichenbach 1947), dins una amira textuala (Weinrich 1973), o dins una amira diacronica (Harris 1982, Fleishman 1983). Los resultats seràn confrontats amb las analisis presentas dins las gramaticas de l'occitan (Alibert, Teulat, Vernet, Sauzet & Ubaud, etc.) o dins de preconisacions linguisticas diversas (Chabbèrt, Rubrica *L'Occitan Blos* del Gai Saber de Taupiac, etc.) per tal de veire se las prescripcions, mai on mens normativas, correspondon a d'usatges reals que ne poirem far la descripcion.

Referéncias bibliograficas

Bras, M., Thomas, J. (2011), « Batelòc : cap a una basa informatizada de tèxtes occitans », in A. Rieger & D. Sumien (eds). *L'Occitanie invitée de l'Euregio. Liège 1981 - Aix-la-Chapelle 2008 : Bilan et perspectives / Occitània convidada d'Euregio. Lièja 1981 - Aquisgran 2008 : Bilanç e amiras / Okzitanien zu Gast in der Euregio. Lüttich 1981 - Aachen 2008 : Bilanz und Perspektiven*. Actes du IXème Congrès International de l'Association Internationale d'Études Occitanes, Aix-la-Chapelle, 24-31 août 2008, Aache, Shaker.

Fleishman, S. (1983), From pragmatics to grammar: Diachronic reflections on complex pasts and futures in romance, *Lingua*, 60, 183-214

Harris, M.B. (1982), The "past simple" and "present perfect" in Romance. In: M.B.H. and N. Vincent (eds.), *Studies in the Romance verb*, 42-70. London: Croom Helm.

Reichenbach, H. (1947), *Elements of Symbolic Logic*. New York: Macmillan & Co.

Sauzet, P. (2005). Aspect lexical et aspect flexionnel en occitan. in I. Choi-Jonin, M. Bras, M. Rouquier, A. Dagnac (eds.) « Questions de classification en linguistique. Mélanges offerts au Professeur Christian Molinier », Berne, Peter Lang, 347-367.

Sauzet, P., *Cors de linguistica occitana* (inedit).

Sibille, J. (2014), *Description de l'occitan parlé à Sénailiac-Lauzès (Lot)*, thèse d'HDR, Universitat de Tolosa II – Lo Miralh.

Vergez-Couret, M., Bras, M. (2014), « Annotation morphosyntaxique d'un corpus de textes occitans: l'expérience de BaTelÒc », XIe Congrès de l'Association Internationale d'Etudes Occitanes, Lhèida, 16-21 juin 2014.

Weinreich, U. (1964). *Le Temps*, Paris, Seuil.